

Can Marfà, centre del gènere de punt del Museu de Mataró

per MUSEU DE MATARÓ

Fotografies: ©Museu de Mataró i ©Sergi Ruiz

Mataró ha estat durant molts anys capital del gènere de punt. El teixit de punt ha esdevingut un dels puntals de la seva economia i l'activitat industrial que ha donat singularitat i identitat a la ciutat dins del territori.

A finals dels anys vuitanta i començament dels noranta del passat segle, la indústria del punt començà a patir un clar declivi a Catalunya, com a conseqüència de les successives crisis que afectaren al sector tèxtil en general. En aquest context, l'any 1990 Jaume Vilaseca i Beltranpetit, industrial mataroní, junt a alguns col·laboradors entusiastes, professionals del sector del gènere de punt en diferents àmbits (constructors de maquinària, fabricants de teixit, mecànics, teixidors, etc.), començà una tasca de recuperació, restauració, estudi i classificació de tota mena de testimonis materials relacionats amb el teixit de punt, procedents de les indústries que anaven desapareixent, amb l'objectiu de crear un museu del gènere de punt a Mataró, per donar testimoni de l'evolució històrica i de la significació d'aquesta indústria a la ciutat i la comarca.

Can Marfà, nova extensió del Museu de Mataró dedicada a la indústria del gènere de punt.
Fotografia: Sergi Ruiz.

L'Ajuntament de Mataró, amb la voluntat de donar a conèixer i no perdre aquest valor i posicionar-lo com un nou element de projecció cultural i turística de la ciutat, projectà incorporar com a nou eix temàtic del discurs museístic del Museu de Mataró el patrimoni tèxtil mataroní i, en concret, el gènere de punt, entès com l'activitat industrial més important i determinant de la història de la ciutat.

Davant la convergència de les dues voluntats, l'any 1996 la Fundació Jaume Vilaseca va signar un compromís amb l'Ajuntament perquè la col·lecció, esdevingués pública. La mort de Jaume Vilaseca l'any 1997 no significà la fi del projecte, ans al contrari, gràcies al compromís dels col·laboradors i la voluntat dels fills del fundador de continuar amb un projecte que comptava amb la complicitat de particulars, empreses i professionals d'arreu de Catalunya, la Fundació Jaume Vilaseca ha aconseguit reunir una de les col·leccions de patrimoni industrial més singulars del país.

Durant els anys 2009, 2010 i 2011 l'Ajuntament va dur a terme les obres de rehabilitació i adequació d'una de les dues naus que formen el magnífic conjunt arquitectònic de la Fàbrica Marfà per acollir la nova extensió del museu de Mataró dedicada al gènere de punt. La Fàbrica Marfà de Mataró, (*Can Marfà*) és un edifici industrial, d'estil *manchesterià*, construït entre els anys 1880-1881 que havia estat la fàbrica de gènere de punt més important de l'Estat espanyol, per la quantitat de treballadors i el volum i la qualitat de la producció.

L'any 2013 es va signar el conveni definitiu entre Ajuntament i Fundació Jaume Vilaseca per fer realitat el museu. La col·lecció que la Fundació ha cedit a la ciutat fonamenta l'exposició permanent que desenvolupa el tercer eix museogràfic del Museu de Mataró: *Mataró, capital del gènere de punt*, i completa el discurs de les exposicions *Iluro ciutat romana* i *Mataró, ciutat mediterrània* que s'exhibeixen a la seu central del museu a Can Serra.

Vista parcial de l'exposició permanent: *Mataró, capital del gènere de punt*.

Instruments de laboratori tèxtil, c1920-1940. Exposició permanent.

Bateria de telers, c. 1929. Exposició permanent.

Des del 28 de març de 2015, **Can Marfà** acull la nova extensió del Museu de Mataró dedicada indústria del gènere de punt, una part fonamental de la història de la ciutat i del país que no disposava encara d'un espai museístic propi. La nova extensió del Museu de Mataró compta amb 1.800 m² distribuïts en tres plantes: La planta baixa, està concebuda com un espai polivalent obert a la ciutat on es desenvolupa el programa d'activitats del museu: exposicions temporals, conferències, jornades, presentacions, tallers didàctics... L'objectiu és oferir un programa atractiu per a diferents tipus de públic, on puguin conèixer la història i l'actualitat del sector, el coneixement i la reflexió, amb l'experimentació lúdica.

La planta primera, acull l'exposició de referència de l'equipament, una mostra significativa de l'abast temàtic i cronològic de les col·leccions de la **Fundació Jaume Vilaseca**. Amb una atractiva museografia es proposa un recorregut seguint un doble fil argumental, d'una banda, el procés de fabricació del teixit de punt, i d'altra, l'evolució d'aquesta indústria a Catalunya des del

Vitrina Toton Comella.
Exposició permanent.

Recreació despatx de Cayetano Marfà Crivillès. Exposició permanent.

Visita guiada. Exposició permanent.

segle XVIII fins l'actualitat. Des d'una perspectiva econòmica i social es pretén explicar una història que molts mataronins han viscut en primera persona, i convidar a una reflexió, amb la perspectiva del temps, sobre els esdeveniments del passat i els reptes del present i el futur. Els continguts ocupen 600 m², i s'ordenen en 7 àmbits o unitats temàtiques que contextualitzen la maquinària, la indumentària, les imatges i els documents que s'hi exhibeixen:

- **Àmbit 1: *Et posarem a punt*:** Audiovisual on s'expliquen les característiques del teixit de punt i els factors que han influït en la evolució de la seva manufactura a Mataró i a Catalunya.
- **Àmbit 2: *De la fibra a la malla*:** Els processos de fabricació del gènere de punt: filatura, tissatge, ennobliment i acabats, disseny, patronatge, tall i confecció, etiquetat, embalatge i comercialització.
- **Àmbit 3: *Els inicis del teixit de punt*:** La protoindústria, obradors i tallers domèstics, l'evolució i localització geogràfica de la producció del punt a Catalunya. De la manufactura als primers telers mecànics.
- **Àmbit 4: *La industrialització del gènere de punt*:** La producció industrial de roba interior, mitges i mitjons. Innovació tecnològica i organització del treball a les fàbriques. El paper de la burgesia industrial en el desenvolupament de la indústria del teixit de punt, l'exportació i la consolidació del "Districte del Maresme".
- **Àmbit 5: *Moda, fantasia i esport*:** Els canvis en les pautes de consum del vestir, la influència de la moda i l'aparició de nous productes. L'aposta per la formació i renovació tecnològica.
- **Àmbit 6: *De l'autarquia a l'expansió del sector*:** Autarquia econòmica i impuls a la construcció de maquinària de gènere de punt. Les indústries auxiliars. La revolució del niló.
- **Àmbit 7: *Perspectives de futur*:** La continuïtat del clúster del gènere de punt del Maresme. La importància del disseny, l'aposta per la qualitat i l'aplicació de noves tecnologies. Les amenaces i les oportunitats del sector

Vitrina mitges c. 1890-1910.
Exposició permanent.

La planta segona, pendent d'adequació, està destinada a acollir l'àrea de col·leccions, que serà l'àrea tècnica de treball i la zona de reserva i magatzem. Concretament, de les col·leccions d'indumentària, instruments científics i maquinària de petit diàmetre. S'està treballant perquè una part de l'àrea de reserva de col·leccions sigui visitable, com una prolongació de l'espai expositiu, que posarà a l'abast dels visitants un percentatge important de les col·leccions de la Fundació Jaume Vilaseca. Aquesta planta acollirà també un espai didàctic, concebut com una àrea per a l'aprofundiment i per a l'experimentació que complementaran el discurs expositiu de la planta primera.

Actualment es treballa en el desenvolupament de la segona fase del projecte, que inclou l'adequació de la segona planta de Can Marfà i la segona part de l'inventari de la col·lecció Fundació Jaume Vilaseca (fins al moment, s'han inventariat 4.000 objectes, d'un total estimat de 8.000 peces).

La voluntat principal és que Can Marfà Gènere de Punt es consolidi com un equipament especialitzat de referència dins de la Xarxa de Museus de Ciència i Tècnica, i que s'integri a la Xarxa de Museus Tèxtils de Catalunya. ●

Més informació a:

<http://culturamataro.cat/ca/museu-i-exposicions/museu-de-mataro/can-marfa>